

The book cover features a large white circle in the center, set against a background of overlapping, semi-transparent purple and blue circular shapes. The text is centered within the white circle.

LA MULTIPLICIDAD DE ENFOQUES EN HUMANIDADES

ERNESTO CUTILLAS ORGILÉS
(Editor)

**LA MULTIPLICIDAD DE ENFOQUES
EN HUMANIDADES**

**LA MULTIPLICIDAD DE ENFOQUES
EN HUMANIDADES**

**Actas de las VIII Jornadas de Investigación
de la Facultad de Filosofía y Letras
de la Universidad de Alicante**

(Alicante, 3 y 4 de mayo de 2018)

**Editor:
Ernesto Cutillas Orgilés**

COMITÉ ORGANIZADOR

Adam Abbou	Natalia Garis
Irene Andreu	Miguel Ángel Gómez
María Teresa Ávila	Alexis A. Izquierdo
Sonia Carbonell	Carlos Martos
Claudio Cremades	Luis A. Monzó
Laura Díaz	Francisco Ramírez

© De los textos: sus autores

© De esta edición: Facultad de Filosofía y Letras. Universidad de Alicante

Edición a cargo de COMPOBELL, S.L. Murcia

ISBN: 978-84-949173-2-5

Depósito Legal: MU 276-2019

Maquetación e impresión: COMPOBELL, S.L. Murcia

Impreso en España - *Printed in Spain.*

Exención de responsabilidad: la responsabilidad sobre los trabajos aquí publicados recae en exclusiva sobre los autores/as de cada uno de ellos.

No está permitida la reproducción total o parcial de esta obra, ni su tratamiento informático, ni la transmisión de ninguna forma o por ningún medio, ya sea electrónico, mecánico, por fotocopia u otros medios, sin el permiso previo y por escrito de los titulares del Copyright.

ÍNDICE

PRESENTACIÓN.....	11
EL EVERGETISMO FEMENINO EN ÉPOCA DE DOMICIANO: DOS EJEMPLOS HISPANOS..... <i>Patricia S. Martínez</i>	13
<i>MATER Y PASSIO EN MIENTRAS LOS HOMBRES MUEREN</i> DE CARMEN CONDE ..... <i>Anna Cacciola</i>	21
LA IMAGEN DE LAS MUJERES EN LA PINTURA HOLANDESA DEL SIGLO XVII..... <i>Africa Quirant Vacas</i>	27
LA MODA COMO REFLEJO DE LOS CAMBIOS SOCIALES TRAS LA REVOLUCIÓN FRANCESA..... <i>Laura Díaz Mejías</i>	35
MARCAS DE GÉNERO EN LA CORRESPONDENCIA PRIVADA DE DOS ABADESAS FRANCESAS DEL SIGLO XIX ..... <i>Alexis Alfonso Izquierdo Morales</i>	41
EL PORQUÉ DEL ESTUDIO DE LAS MASCULINIDADES DESDE LA HISTORIA Y LA EDUCACIÓN ILUSTRADA..... <i>Fernando Herranz Velázquez</i>	47
LINGÜÍSTICA <i>QUEER</i> Y ANÁLISIS CRÍTICO DEL DISCURSO. APLICACIONES EN EL ÁMBITO EDUCATIVO..... <i>José Javier Moreno Sánchez</i>	53
GEOGRAFÍA URBANA EN MARRUECOS DESDE LA PERSPECTIVA DE GÉNERO: ESPACIOS PÚBLICOS Y PRIVADOS..... <i>Inmaculada Garro Sánchez</i>	61
D'OCELLS, PEIXOS I ANELLS: EL TEMA DE KÀMAR AZZAMAN A <i>PIERRES DE PROVENÇA</i> ..... <i>Vicent Pastor I Briones</i>	69

LA CRIANÇA Y VIRTUOSA DOTRINA DE PEDRO DE GRACIA DEI: HACIA UNA EDICIÓN CRÍTICA.....	75
<i>Natalia Anaís Mangas Navarro</i>	
LA PRESENCIA DE LA MÚSICA EN <i>DON QUIJOTE</i>	81
<i>Antonia Javiera Cabrera Muñoz</i>	
LA HUELLA DE LARRA EN LA OBRA PERIODÍSTICA DE JUAN BAUTISTA ALBERDI.....	89
<i>Rosa Moreno Alcaraz</i>	
ENEMIGOS DE AZORÍN EN LA PRENSA: ATAQUES A SU PASADO ANARQUISTA, CRISIS Y UN “CAMBIO DE LUZ” EN <i>ABC</i> (MAYO-JUNIO DE 1906)	95
<i>Juanjo Payá Rico</i>	
EVARISTO ACEVEDO, UN ESCRITOR DE SU ÉPOCA.....	101
<i>María Rita Rodríguez García</i>	
LA MESURA Y DESMESURA DE ODISEO EN LAS ADAPTACIONES JUVENILES DEL S. XXI DE <i>LA ODISEA</i>	107
<i>Daniel Ortiz García</i>	
TOPONIMIA HISTÓRICA DEL BAJO GUADALENTÍN.....	115
<i>Francisco Ramírez Munuera</i>	
TRADUCCIÓN Y PARATRADUCCIÓN EN EDGAR ALLAN POE.....	123
<i>Rosana Esquinas López</i>	
DICCIONARIO ELECTRÓNICO bilingüe CATALÁN-INGLÉS DE LOCUCIONES REFERENCIALES IDIOMÁTICAS DE SOMATISMOS.....	131
<i>Xènia Escolano Marín</i>	
UN AULA DE ELE “AUMENTADA”	139
<i>Francesco Volpicelli</i>	
EL COMERCIO FENICIO EN LAS COSTAS DEL SUDESTE PENINSULAR: UNA APROXIMACIÓN A SU ESTUDIO DESDE EL REGISTRO ANFÓRICO (SS. VIII-VII A.C.).....	147
<i>Sergio Ferrer Sánchez</i>	
APROXIMACIÓN METODOLÓGICA AL ESTUDIO DE LAS COMUNIDADES DE MONTAÑA: LA CUENCA DEL TAIBILLA EN EL I MILENIO ANE.....	155
<i>Miriam Alba Luzón</i>	
PROPUESTA METODOLÓGICA PARA EL ESTUDIO DE LA ARQUITECTURA FUNERARIA: LAS NECRÓPOLIS DE HIPOGEOS Y SUS PROBLEMÁTICAS.....	163
<i>Sonia Carbonell Pastor</i>	
ÉTNIAS Y RELIGIÓN EN LA ORGANIZACIÓN POLÍTICA EN LA MITAD ORIENTAL DE LA PROVINCIA DE ALBACETE (SS.VI-II A.C.).....	171
<i>Laura Castillo-Vizcaino</i>	
ANÁLISIS MEDIANTE μ FRX DE CERÁMICAS DECORADAS DE PEÑA NEGRA (CREVILLEN, ALICANTE)	179
<i>Irene Vinader Antón</i>	

FÍBULAS ESCUTIFORMES EN LA PENÍNSULA IBÉRICA	187
<i>Pablo Camacho Rodríguez</i>	
EL POBLAMIENTO RURAL EN LA ZONA COSTERA DE LA <i>TARRACONENSIS</i> EN EL BAJO IMPERIO, PERSPECTIVAS DE ANÁLISIS Y MODELOS	193
<i>Rubén Santana Onrubia</i>	
PODER I PROPAGANDA IMPERIAL A TRAVÉS DELS MIL·LIARIS	201
<i>Antonio Sánchez Verdú</i>	
REPERCUSIONES POLÍTICO-MILITARES DE LAS INCURSIONES ESCANDINAVAS EN EL 230H/844 D.C. DURANTE EL REINADO DE ABDERRAMÁN II. EL SAQUEO DE SEVILLA ¿PUNTO DE INFLEXIÓN?	211
<i>José Daniel Busquier López</i>	
HISTORIA DE LAS TAKESHIMA/DOKDO: MOTIVO DE DISCORDIA ENTRE JAPÓN Y COREA DEL SUR	219
<i>Luis Miguel Lalinde González</i>	
LA IDEA DE ESPAÑA ENTRE 1898 Y 1975	229
<i>Benigno Jesús Salvador Palanques</i>	
MEDIDAS ESTRUCTURALES IMPLEMENTADAS ANTE EL RIESGO DE INUNDACIÓN EN EL NÚCLEO URBANO DE ASPE (ALICANTE)	237
<i>Esther Sánchez-Almodóvar</i>	
LA PERCEPCIÓN SOCIAL DE LOS RIESGOS NATURALES EN LA PROVINCIA DE ALICANTE: UN ANÁLISIS COMPARATIVO	251
<i>Jaime Senabre-Pastor</i>	

D'OCELLS, PEIXOS I ANELLS: EL TEMA DE KÀMAR AZZAMAN A PIERRES DE PROVENÇA

Vicent PASTOR i BRIONES
 Doctorat Filologia Catalana

RESUM

La novel·la francesa *Pierres de Provença* és una excel·lent mostra d'un relat que conjumina distints gèneres que s'hibriden en una història que, partint d'una marc inicial cavalleresc i sentimental, evoluciona vers una composició de caire bizantí amb un notable regust religiós. La presència de dos temes específics en aquest text, com ara el tema de Kàmar Azzaman i el de l'anell de Policrates, li confereixen una personalitat diferenciada dintre del corpus de la narrativa cavalleresca breu. El primer tema deriva del text àrab de *Les mil i una nits* i és el nom amb què es coneix el motiu de la separació dels enamorats provocada per la irrupció en escena d'un ocell rapinyaire que s'empara d'una joia; el tema de Policrates enllaça aquesta novel·la amb la tradició grega clàssica, des del text d'Heròdot que ens narra la sorprenent recuperació dins el ventre d'un peix d'un anell perdut al mar.

Paraules clau: *Pierres de Provença*; temes; Kàmar Azzaman; anell de Policrates.

OF BIRDS, FISH AND RINGS: THE MOTIF OF KÀMAR AZZAMAN IN PIERRES DE PROVENÇA

ABSTRACT

The French novel *Pierres de Provença* is an excellent example of a story that combines different genres that blend in a story that, based on an initial chivalrous and sentimental frame, evolves towards a Byzantine-style composition with a remarkable religious reverberation. The presence of two specific topics in this text, such as the subject of Kamar Azzaman and that of the ring of Policrates, confer a distinct personality within the corpus of the short chivalry narrative. The first issue is derived from the Arabic text of *The Thousand and One Nights* and it is the name by which is known the motif of the separation of lovers caused by the emergence of a raptor's bird on the scene; the subject of Policrates links this novel to the classical Greek tradition, from the text of Herodotus that tells us the surprising recovery in the belly of a fish of a ring lost to the sea.

Keywords: *Pierres de Provença*; gender; editorial gender; short chivalric narrative; Catalan literature.

1. EL TEMA GENERAL DE LA SEPARACIÓ DELS AMANTS

El tema de la separació dels amants és un tòpic present en nombrosos textos propers al *Pierres de Provença*.¹ Aquest motiu sol desenvolupar-se, generalment, seguint un eix estructural que podem desglossar en aquests quatre moments, que passem a explicar a partir del nostre text:

¹ La separació dels amants o d'altres familiars, com ara els fills per raons diverses la trobem en textos com el *Rey Guillermo*, *Partinobles*, *Apol·loni de Tir*, *Canamor*, *Clamades y Clarmonda*, *Flores y Blancaflor*, etc. Ara bé, només *Pierres de Provença* i *Paris i Viana* comparteixen el motiu de la separació accidental dels amants.

1. Es produeix un encontre casual o no dels dos protagonistes, que solen tindre problemes per a dur endavant la seua relació amorosa: en el cas de Pierres i Magalona, ell va a buscar-la atret per la fama de la seua bellesa i pel consell d'un cavaller veterà que li recomana trobar una dama per poder així considerar-se un cavaller complet.
2. La fuga es produeix perquè hi ha una possible amenaça de matrimoni concertat per a ella i, llavors, els dos joves, esperonats per l'amor, abandonen la cort napolitana amb nocturnitat i alevosia, sense cap companyia.
3. L'aventura conjunta només dura una nit i acabarà de manera abrupta per l'aparició en escena d'un element inesperat que provocarà la separació dels dos amants durant quasi un terç de la novel·la, bifurcant-la en el que s'anomena una narració geminada d'aventures.
4. Els darrers episodis permetran el reencontre dels dos enamorats, no sense certes dificultats, i aboca a una feliç conclusió epitalàmica.

2. EL TEMA DE KÀMAR AZZAMAN A LES MIL I UNA NITS

El que allunya al *Pierres de Provença* d'altres obres més o menys cavalleresques amb què conforma el corpus de la narrativa cavalleresca breu és el com de la separació entre els dos protagonistes. El motiu de l'ocell rapinyaire que s'empara d'una joia i s'envola provocant la separació dels amants entronca aquesta novel·la amb una llarga nissaga de textos que beuen de la font primigènica oriental de *Les mil i una nits*. El tema que arriba fins al nostre text a través d'un grup de textos intermediaris el podem llegir dins el llarg relat sobre el príncep àrab Kàmar Azzaman i la princesa xinesa Budur que Xahrazad li conta al soldà Xahriar entre les nits 171 i la 235, concretament en la nit 211. Aquest tema és recollit per Thompson en el seu *Motif-Index of Folk Literature* (1955-1958) com motiu N352. *Bird carries off ring which lover has taken from sleeping mistress's finger. He searches for the ring and becomes separated from her.*

Aquest tema presenta les següents fases:

1. Motius del viatge
2. Situació dels enamorats
3. El moment del furt de la joia
4. Persecució
5. Separació
6. Recuperació de la joia perduda
7. Reencontre

La font àrab i el nostre text comparteixen la motivació del viatge: el desig del jove de tornar a veure els pares després d'una llarga absència. En el primer cas, Budur descansa a la tenda reial i Kàmar l'observa encisat mentre dorm, fins que troba la joia amagada; en el cas de Magalona, la donzella descansa sobre les cuixes de Pierres, quan aquest troba els anells. Kàmar ix de la tenda per llegir la inscripció de la pedra i Pierres deixa els anells sobre una pedra al seu costat, moment que aprofiten els respectius ocells per apoderar-se de les joies.

La persecució de Pierres durant unes hores fins al mar o la de deu dies per boscos i muntanyes provocarà la separació de la parella, durant més o menys mig any en el cas de Kàmar i Budur i entre dos i tres anys en el cas de Pierres i Magalona.

La joia de Budur reapareix després que Kàmar observe bocabadat una ornitomàquia de la qual resulta vençut i esbudellat l'ocell rapinyaire: per una successió d'esdeveniments la pedra arriba a Budur que entén que Kàmar està viu i aconsegueix rescatar-lo, mitjançant la posada en escena d'una pantomima que arranca en la seua suposada detenció i acaba entre llençols al tàlem nupcial enmig d'una vodevilesca escena de caires suposadament homosexuals.

La recuperació dels anells de Pierres tindrà, com veurem després, altres connotacions i no significarà l'immediat reencontre, que es produirà força més tard, quan Pierres acabe accidentalment com a malalt en l'hospital per a pelegrins bastit i dirigit per Magalona.

D'altres obres que hi presenten el tema de l'ocell rapinyaire com a motiu de la separació són:

- *L'Escoufle* (o *Histoire de Guillaume et d'Aélis*) de Jean Renart: «Que qu'il la sert et il la garde /Uns escouffles.,j. lere, esgarde./De l'air ou il ert la desus,/L'aumosniere qu'il o ten sus/Mise de lui, desus les flors./Il cuida que ce fust roujours./De char, mais çou estoit samis».
- *Der Busard*
- *Ottinello e Giulia*: «Un bel falcon per voglia di cibare gittossi al velo del viso nascoso per un rubin che vide rilustrare, credendo fosse pasto per suo uso».
- *Abdulselam i Chelnissa*

En tots els casos –excepte *Abdulselam i Chelnissa*– la jove parella, fugint d'un matrimoni no desitjat de la jove o perquè no els deixen casar-se, descansen en un bosc on té lloc l'aparició de l'ocell rapinyaire. A *L'Escoufle* i *Abdulselam* l'ocell s'empara dels anells/joies deixats sobre una pedra i a Busant i Ottinello furta l'anell de la mà del jove o del vel que cobreix el rostre del cavaller. En tots els casos es tracta de gemes roges, de robins, o d'anells embolcallats en un sendal vermell, objectes que atreuen l'atenció d'aquestes aus: no es defineix quin tipus d'ocell és a *Les mil i una nits* – ni tampoc a *Pierres*; a la resta es tracta de milans (*Escoufle* i *Abdulselam*) o de falcons (*Busant* i *Ottinello*). La persecució o no s'especifica (*Escoufle*, *Busant*) o és molt breu (*Ottinello* i *Abdulselam*), però en cap cas tan llarg com en la font àrab. El període més llarg de separació és el que tenim a *L'Escoufle* amb sis anys, mentre que Busant i Abdulselam estan un any-any i mig sense veure's. Durant aquest temps, la sort dels hòmens és la següent: Kàmar és acollit per un vell àrab per a qui treballa com a jardiner fins que un dia descobreix un tresor soterrat al jardí que li permetria tornar amb Budur; Guillaume esdevé falconer d'un noble; el príncep de Busant esdevé boig i després és recollit per un duc; i Ottinello, Abdulselam i Pierres són tots tres segrestats per pirates i esclavitzats amb distinta sort quant al captiveri que pateixen – només Pierres gaudirà d'una estada còmoda al palau del seua amo, el soldà d'Alexandria, que li oferirà fins i tot esdevenir hereu seu. Les aventures de les dames són força distintes: mentre Aelis i la princesa de Busant acaben de cosidores per guanyar-se la vida, Budur – transvestida com Giulia i Magalona- acabarà de rei de l'illa de Banús. L'ocupació final de Giulia i de Chelnissa és la d'hostaleres, treball força semblant al d'hospitalera que durà a terme Magalona, si, a més, observem que serà en l'hostal o en l'hospital on es produirà l'anagnòrisi.

I els ocells i les joies perdudes? Ja hem vist que el mateix ocell reapareix en el relat de Kàmar, i amb l'ocell la joia; no l'ocell però sí les joies a Abdulselam; i tampoc l'ocell, però sí els anells a Pierres. En el cas de *L'Escoufle* i *Der Busant*, la joia es perd però els protagonistes es vengen sobre d'altres ocells com aquells que els van furtar les joies; i finalment a *Ottinello* no hi ha cap referència posterior ni a la joia ni a l'ocell.

El segon grup de textos, inclouen títols on hi apareixen ocells rapinyaires que poden tenir certa importància dins l'estructura narrativa, però que en cap moment són la causa directa de la separació de la parella protagonista:²

- *Guillaume d'Angleterre* de Chrétien de Troyes
- *Die gute Frau*
- *Syr Isambrace*

2 En el primer títol l'ocell furta els diners que hagueren permès el rei Guillermo intentar recuperar la seua família que li ha estat sobtadament i cruel alienada; en el segon i tercer títols una àguila furta la bossa dels diners destinats a rescatar les sengles esposes que havien estat venudes com a esclaves; en el quart cas un milà furta unes pedres precioses al comte de Savoia, que havia abandonat voluntàriament la seua llar. Finalment en el cas del *Roman de la Violette* una alosa domèstica s'endú un anell que li havia caigut accidentalment a la jove Euriant i es queda enganxat al coll de l'ocell, fins que poc després el seu enamorat el recupera; i en el cas de *Florimond* una garsa furta, sense ulteriors conseqüències, un gros carboncle mentre els enamorats escampen sobre l'herba les joies d'un cofre.

- *Die Histoire von graf von Savoien*
- *Roman de la Violette*
- *Florimond d'Orléans*

2.1. L'ocell rapinyaire al *Pierres de Provença*

L'escena central de la novel·la ens mostra un Pierres embadalit amb la bellesa de Magalona. En una escena típica del *locus amoenus* medieval, el jove cavaller aprofita el descans de la donzella sobre les seues cuixes per donar-li gust a la vista i al tacte. És aleshores que troba quelcom inesperat als pits de la seua dama:

«Car quant lo senyor Pierres mirave y tocave axí la sua dolça Magalona, ell trobà sobre los seus pits un tros de sendat vermell que estave plegat y ell hagué molt gran desitg de saber què era allò que estava dintre, y començà a desplegar lo sendat y trobà dins los tres anells que sa mare li avie donat, los quals ell avia donats a Magalona y ella los guardave de molt bon amor. Y quant Pierres los hagué vists, tornà'ls a plegar, y posà'ls prop d'ell sobre una pedra y girà's a mirar la noble Magalona, mirant-la ab tanta amor, que estava casi admirat de grandíssima alegria, de manera que li semblave que estave en paradís».

La fortuna, capriciosa de mena, decidirà canviar el destí amb els nostres protagonistes:

«Emperò nostre senyor mostrà que en aquest món no y ha plaher sense dolor ni benaventurança cumplida, car un ausell de rapinya, pensant que lo sendat vermell fos algun tros de carn, vingué volant y prengué ab les arpes aquell sendat ab los anells y tot, y anà-sse'n volant dins la montanya y posà's sobre un arbre que era molt gros y alt».

En pocs moments, Pierres passa de la joia de la llibertat i la sensualitat en un bell entorn a la pèrdua de la joia en els dos sentits de la paraula: la fugida acaba abruptament amb la intervenció d'aquest mena d'emissari diví que provoca amb el seu furt, la persecució posterior per part de Pierres i, de retruc, la separació dels dos enamorats que patiran un llarg pelegrinatge geogràfic i espiritual alhora, fins que obtinguen el perdó del cel. No hi apareixerà altre ocell ni cap altra bèstia terrestre: els cavalls van tenir la seua funció mentre van ésser necessaris per viatjar a Nàpols, combatir-hi a les justes i fugir-ne amb Magalona; la maleïda au no tindrà cap altra funció que la de provocar que els dos enamorats reben el càstig pels seus pecats, vivint una vida dura i separada durant una llarga part del relat. Terra i aire, només ens cal ara una criatura marina per cloure el cercle zoològic que travessa aquesta narració.

3. EL TEMA DE L'ANEL·L DE POLÍCRATES

El simbolisme religiós de l'ocell rapinyaire és innegable, doncs. De la mateixa manera, la recuperació dels tres anells dins el ventre d'un peix, també cal qualificar-lo, si no de sobrenatural o miraculós, sí que de força inversemblant. Si la utilització del motiu de l'ocell permeté l'autor del Pierres l'entroncament amb una llarga i ufanosa tradició oriental, el peix ens retrotrau a la tradició clàssica d'Heròdot, que ens conta la història del tirà Polícrates de Samos. Home de perenne fortuna, un dia fa un sacrifici als déus llançant al mar el més valuós dels seus anells, que reapareix dies més tard en l'interior d'un peix que li serveixen.

En el cas del Pierres, el peix pescat per uns servents dels comtes de Provença a mil quilòmetres d'on el va deixar caure l'ocell a les costes de Nàpols, tanca el cercle de la intervenció divina, amb dues conseqüències diametralment oposades: la recuperació dels anells que Pierres va perdre suposaran el principi de la fi del seu pelegrinatge espiritual i marcarà el començament del retorn a casa; per l'altra banda, però, la conclusió lògica que extrau els pares de Pierres, primer, i Magalona després, és que el jove cavaller és mort.

Stith Thompson recull aquest motiu en el primer volum del seu *Motif-index of folk-literature* on cita versions trobades a Irlanda, Espanya, Grècia, Noruega, Itàlia, Israel, Índia, Japó, Corea, Filipines, Costa d'Ivori, etc.

Entre les diferents versions localitzades cal destacar la del conte talmúdic de l'anell de Salomó – primers segles de la nostra era –, la de *Sakuntala*, drama escrit per l'escriptor indi Kalidasa al segle V dC, els textos irlandesos, com ara el *Tain Bo Fraich*, la vida de sant Mungo (segles VI-VII), *Maelgwn Gwynedd*, la història de la comtessa italiana Matilda de Toscana (segles XI-XII), *Le dit des anelés* de Jean de Saint-Quentin (primera meitat segle XIV) o, fins i tot, les vides de sant francés Llop de Sens (s. VI-VII) i del sant zamorà Atilià (s. IX-X), etc.

4. CONCLUSIONS

Si hem d'extraure algunes conclusions, podem recordar que la novel·la barreja diferents gèneres, que la condueix des d'una situació de novel·la sentimental fins a un plantejament clarament bizantí, sense oblidar el marcat rerefons religiós.

Un tema clau que allunya el Pierres de Provença d'altres textos cavallerescs és el de la separació dels amants que es concreta en el tema de l'ocell rapinyaire de Kàmar Azzaman. Tant aquest tema com el tema clàssic de l'anell de Polícrates ha format del fons folklòric europeu i li confereixen a *Pierres de Provença* una personalitat diferenciada front a d'altres obres amb què ha estat tradicionalment associada.

5. BIBLIOGRAFIA

- ABDULSELAM & CHELNISSA (1780), *dins An Entire New Collection of Romances and Novels*, I. Londres: Fielding & Walker, 67-104.
- BARANDA, N. (1995): "Introducción" a la seua edició de *La historia de la linda Magalona y del caballero Pierres de Provenza*, en *Historias caballerescas del siglo XVI*, 2. Madrid: Turner, xxxi-xxxiii, xl
- BAUMEL, J. (1965): *Le livre de Maguelonne*. París: La Grande Revue.

D'ANCONA, A. (1889): *Poemetti popolari italiani*. Bolonya: Zanichelli.

Les mil i una nits Les mil i una nits (1995), trad. de Dolors Cinca i Margarida Castells, I. Barcelona: Proa, 672-818.

LUNA, K. (2013): *Índice de motivos de las historias caballerescas breves*. Vigo: Academia del Hispanismo.

RENART, J. (1894): *L'Escoufle*. París: Firmin Didot.

THOMPSON, S. (1966): *Motif-index of folk-literature* (1966). Bloomington i Indianapolis: Indiana University Press.